

Munken Jianzhen

En tidig Japanresenär

Text och foto BERTIL LUNDAHL

Om man frågar kineser vem som är den mest kända buddhistmunken i Kinas historia så svarar nog de flesta som överhuvudtaget känner till någon sådan ”Tangmunken” Xuanzang (602–666). Han var en av de munkar som från omkring år 400 fram till 700-talet begav sig till Indien för att fördjupa sig i den buddhistiska läran och föra hem texter som översattes till kinesiska. När han efter sexton års resa återvände till huvudstaden Chang’an (dagens Xi’an) 645 lät kejsaren bygga en pagod – föregångaren till den nu existerande Stora vildgäspagoden – där de heliga böckerna förvarades. Hans berättelser om de stater han besökte på vägen är vid sidan av hans föregångares uppteckningar de viktigaste källorna vi har om dessa områden från ovan nämnda period. Att Xuanzang är så känd beror förstås också på att han är förebilden till ”Tangmunken” i den berömda romanen om Kung Markatta, *Resan till Västern*.

Men går vi till Japan så är den mest kände och inflytelserike kinesiske munken snarare Jianzhen (688–763), som efter oerhörda strapatser lyckades ta sig till Japan 753.

Jianzhen kom från Yangzhou och blev vid tretton års ålder novis vid ett tempel i hemtrakten. Efter studier i Chang’an och Luoyang invigdes han 707 som fullvärdig munk. Han fortsatte sedan att fördjupa sig i den buddhistiska läran, men skaffade sig också kunskaper i arkitektur, skulptur och måleri som han fick användning för då han lät bygga nya tempel. Dessutom var han mycket framstående inom läkekonsten. Han framställde själv mediciner och botade sjuka. Jianzhens stora kunnande på en mängd områden bidrog till att göra honom till ett känt och aktat namn i Kina.

Att han hamnade i Japan berodde på att den japanske kejsaren 732 skickade de två japanska munkarna Yōei och Fushō till Kina för att inbjuda kinesiska munkar till Japan. Där skulle kineserna hjälpa till att skapa ett reglerat och institutionaliserat munkväsende och tempelliv. Efter många misslyckade försök att förmå kinesiska munkar att anträda resan träffade de två japanerna 742 Jianzhen i Yangzhou. Han tackade ja till inbjudan och redan samma

Staty av Jianzhen vid China-Japan Friendship Hospital i Peking.

år försökte han ta sig över till Japan. Det misslyckades och under de kommande sju åren gjorde han och hans sällskap ytterligare fyra försök utan att lyckas. Under den femte resan drabbades resenärerna av svårt oväder, och efter att ha drivit omkring på havet i fjorton dagar hamnade man ända nere på ön Hainan i södra Kina. På vägen norrut insjuknade Yōei och dog, och Jianzhen själv blev blind efter att ha drabbats av en ögonsjukdom.

Det var först vid det sjätte försöket som Jianzhen 753 lyckades ta sig till Japan. Året efter kom han till huvudstaden Nara där han fick kejsarens uppdrag att inviga munkar och undervisa om sitt buddhistiska regelverk.

Jianzhen, eller Ganjin som han kallas på japanska, skapade också templet Tōshōdaiji, där han bosatte sig. Där kom högkvarteret för hans sekt *Ritsu* (kinesiska *Lüzong*) också att ligga. Tōshōdaiji är ett mästerverk i Tangtidens stil, som visar Jianzhens stora kunnande på byggnadskonstens område. Av japanerna betraktas han också som den store pionjären på det medicinska området.

Efter hans död i Nara lät hans lärjungar framställa en skulptur av honom som ännu finns bevarad. Den ställdes 1980 ut i Jianzhens tempel i Yangzhou genom en japansk-kinesisk vänskapsdelegations försorg. Jag var själv en av många besökare som köade för att bese statyn vid det tillfället. Trots att det finns många konfliktämnen mellan Kina och Japan så framstår åtminstone Jianzhen som en positiv symbol för goda relationer mellan de båda länderna.